

Høringssvar – NOU 2015:2

Å høre til – virkemidler for et trygt psykososialt miljø

Innledning:

Elev- og lærlingombudene i Akershus, Buskerud, Hedmark, Møre og Romsdal, Nordland, Nord-Trøndelag, Oppland, Oslo, Rogaland, Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag, Telemark, Vest-Agder, Vestfold og Østfold står bak denne høringsuttalelsen. Hvert enkelt ombud er selvstendig og jobber etter et mandat gitt av sine respektive fylkesting. Elev- og lærlingombudenes virkeområde er videregående opplæring i sine fylker og ombudenes formål er å sørge for at rettighetene og interessene til elever og lærlinger blir ivaretatt.

Vi har valgt å kommentere de delene av dokumentet som anses relevante ut i fra våre mandat.

1.6.2 / Kapittel 13: Forslag knyttet til brukerorganene (s.22/150)

Her foreslås det at Elevorganisasjonen og Utdanningsdirektoratet skal utvikle en kompetansepakke for elever og elevråd med informasjon om rettigheter og elevdemokrati osv. Vi er veldig positive til et slikt forslag, da vi gjennom mange år jobbet for og med elever for å styrke elevdemokratiet og elevmedvirkning. Vi ønsker riktignok å påpeke at det er varierende medlemskap i Elevorganisasjonen i fylkene. Vi mener derfor at man må vurdere om man i tillegg skal invitere andre ungdomsorgan i fylkeskommunal regi, for eksempel representanter fra ulike fylkeselevråd og ungdommens fylkesting.

Elev- og lærlingombudene i Norge har allerede gått sammen om å lage nyttige håndbøker for elevråd og for elevrådskontakter på skolene. Disse kan om ønskelig oversendes direktoratet om de får oppdraget med å utvikle en kompetansepakke.

Vi mener derfor at det er naturlig at Elev- og lærlingombudene er representert i gruppa som skal jobbe med utviklingen av kompetansepakka.

1.6.4 / Kapittel 15: Utvalgets forslag til tiltak (s.23/192)

«Skoleeiere gis en lovpålagt plikt til å gi medlemmer i brukerorganene opplæring, slik at de kan utføre vervet sin på en forsvarlig måte.»

Vi mener ut i fra erfaring at dette allerede gjøres på flertallet av de videregående skolene i våre fylker og ser positivt på at dette blir lovpålagt. Vi ønsker derfor å understreke at det er svært viktig at også elevene som er representert i brukerorganene får god opplæring. Vi mener også at departementet må vurdere en lovfesting av krav om elevrådskontakt og tid avsatt for arbeid med elevrådet ved de videregående skolene (jf. Opplæringsloven §11-2).

1.6.5 / Kapittel 16: Utvalgets forslag til tiltak (s. 24/246)

Som ombud er vi delt i synet på om Barneombudet skal bli en ny førsteinstans i den foreslåtte nye klageordningen. Vi ønsker derfor ikke å ta stilling til om ordningen skal plasseres hos Barneombudet eller fortsatt være hos Fylkesmannen. Vi ønsker likevel å understreke følgende:

Det er viktig at tilgjengeligheten og terskelen for å henvende seg blir lavere enn dagens ordning. Vi mener derfor at klageinstansen må være et lavterskeltilbud som er barnesensitivt, og alltid setter barnas beste i fokus. Når en klage blir sendt inn er det viktig at endringene også skjer raskt og er i samsvar med FNs barnekonvensjon.

Vi ser positivt på at det foreslås adgang til sterkere sanksjoner enn det som finnes i dag, og bidrar til å tydeliggjøre alvoret ved skoler som ikke følger opp mobbesaker slik som loven pålegger dem.

Kapittel 17: Andre kommunale/fylkeskommunale tiltak, Elev- og lærlingombud og mobbeombud (s. 299)

Det er i dag elev- og lærlingombud i 17 av 19 fylker, men et fylke har valgt å la stillingen stå vakant som et økonomisk innsparingstiltak. På bakgrunn av alle henvendelser og saker vi jobber med i løpet av et år, opplever vi at ordningen er godt forankret og godt kjent rundt om i landet. Som ombud er vi underlagt den årlige budsjettbehandlingen i fylkestingene og er avhengig av at ordningen blir prioritert av de folkevalgte organene. Det er en uheldig situasjon, og setter arbeidet som elev- og lærlingombudene gjør for elevenes og lærlingenes rettigheter og interesser i fare. Arbeidet omfatter også ombudenes oppgaver knyttet til elevmedvirkning og forebygging av mobbing.

Vi ser derfor positivt på at utvalget oppfordrer alle fylkeskommuner til å ha et elev- og lærlingombud, og mener samtidig at departementet må vurdere å lovfeste ordningen.

Vi mener også at departementet må se elev- og lærlingombudenes arbeid i sammenheng med de fire mobbeombudene som per i dag mottar støtte til prøveprosjekt fra

Utdanningsdirektoratet.

En del av fylkeskommunene og fylkesting rundt om i landet deler denne tanken, og de har derfor vedtatt at fylkets elev- og lærlingombud også er fylkets mobbeombud. Det anses som unaturlig å trekke ut deler av oppgavene til elev- og lærlingombudene, isteden for å styrke dagens ordning.

Elev- og lærlingombudene mener at en eventuell funksjon som mobbeombud faller naturlig inn under mandatene til ombudene, siden vi alle jobber med rettighetene i hele opplæringsloven, og ikke bare §9a-3 som omhandler psykososialt skolemiljø.

Oslo 17. juni 2015

Andreas Nilsson, Elev- og lærlingombud, Akershus fylkeskommune
Lasse Narjord Thue, Elev- og lærlingombud, Buskerud fylkeskommune
Brede Skogbakken, Elev- og lærlingombud, Hedmark fylkeskommune
Monica Molvær, Elev- og lærlingombud, Møre og Romsdal fylkeskommune
Karine Johansen, Elev- og lærlingombud, Nordland fylkeskommune
Torun Hegre, Elev- og lærlingombud, Nord-Trøndelag fylkeskommune
Kjerstin Lundgård, Elev- og lærlingombud, Oppland fylkeskommune
Anders Gram Giskemo, Elev- og lærlingombud, Oslo Kommune
Svanhild Gilje, Elev- og lærlingombud, Rogaland fylkeskommune
Venke Nordeide, Elev- og lærlingombud, Sogn og Fjordane fylkeskommune
Kjersti Bjørnevik og Espen Agøy Hegge, Elev- og lærlingombud, Sør-Trøndelag fylkeskommune
Ole-Marius Vollen, Elev- og lærlingombud, Telemark fylkeskommune
Helge Hovland, Elev- og lærlingombud, Vest-Agder fylkeskommune
Anneline Thommesen, Elev- og lærlingombud, Vestfold fylkeskommune
Henrikke Bugdø-Aarseth, Elev- og lærlingombud, Østfold fylkeskommune